

*** תקציר ***

לסקירה המלאה והעדכנית ראה הספר [מבוא למדרשים מאת ענת רייזל](#) בהוצאת מכללת הרצוג - תבונות

שיר השירים רבה ומדרשים נוספים לשיר השירים

מדרש שיר השירים רבה הוא מדרש אגדה פרשני למגילת שיר השירים. המדרש מפרש את פסוקי המגילה לפי סדרם על דרך האלגוריה. המדרש נערך בארץ ישראל, ככל הנראה במהלך המאה השביעית.

שם המדרש

מדרש שיר השירים רבה שייך לקבוצת 'מדרשי רבה' על התורה והמגילות, אולם קבוצה זו מורכבת מעשרה מדרשים עצמאיים, שכל אחד מהם הוא מדרש בעל סגנון שונה שנוצר במקום ובזמן אחר, והם קובצו יחד רק בשלב מאוחר יותר.¹

במהדורת הדפוס הראשון נקרא המדרש 'שיר השירים רבתי' ו'אגדת שיר השירים'. המדרש מכונה גם 'אגדת חזית', מכיוון שהוא פותח בפסוק "חזית איש מהיר במלאכתו" (משלי כ"ב, כט).² קיימים שני מדרשים נוספים למגילת שיר השירים. האחד נדפס תחת השמות – 'אגדת שיר השירים' ו'שיר השירים זוטא', והשני נקרא 'מדרש שיר השירים'.³

זמן המדרש ומקומו

לדעת המקדמים, מדרש שיר השירים רבה הוא אחד ממדרשי האמוראים הקדומים. א"ה וייס שיער שהמדרש נערך במאה החמישית או השישית, ומ"ד הר ציין את אמצע המאה השישית. חוקרים אחרים איחרו את זמנו של המדרש: י"ל צונץ סבר שהמדרש נערך במאה השביעית או השמינית; ל' חירון-בלנק קבע על בסיס בדיקה לשונית של החיבור שהמדרש נערך סביב שנת 600; ש' לקס התקין מהדורה ביקורתית לפרק א של המדרש, ושיער שהמדרש עבר שתי עריכות. לדעתו, העריכה המקורית התרחשה סביב שנת 614, והעריכה השנייה התרחשה במחצית השנייה של המאה השמינית. מדרש שיר השירים רבה עושה שימוש במדרשים קודמים לו: מדרשי התנאים, בראשית רבה, ויקרא רבה, פסיקתא דרב כהנא והתלמוד הירושלמי. נראה, כי המדרש לא שאב מקורות מן התלמוד הבבלי. מקום עריכתו של המדרש הוא ארץ ישראל, כפי שעולה משמות החכמים המוזכרים בו, משמות מקומות בארץ ישראל, מן ההדים לפולמוס עם הנוצרים, ומלשון המדרש.

1. ראה במבוא לבראשית רבה.

2. בשם 'מדרש חזית' מכונה גם מדרש קהלת רבה, ראה במבוא למדרש קהלת רבה.

3. ראה להלן.

*** תקציר ***

לסקירה המלאה והעדכנית ראה הספר [מבוא למדרשים מאת ענת רייזל](#) בהוצאת מכללת הרצוג - תבונות

